

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Za naše neodrešene brate!

(Ob obletnici Rapalla, 10. novembra.)

Predavanje tov. Berceta »Utis iz Julijske Krajine« pri Dolnjelendavskem društvu je dalo povod, da je Učiteljsko društvo za dolnjelendavski srez sklenilo poslati vsem narodno-obrambnim društvom in vsem merodajnim državnim oblastim sledeče resolucije:

1. Učiteljsko društvo za dolnjelendavski okraj protestira, da se je oropalo naše avtohtono slovensko prebivalstvo v vseh zasedenih ozemljih najprimitivnejše pravice, ki mu gre po prirodnem narodnem pravu in tudi po določilih versajskega mira, namreč pravica, da se poučuje slovenska deca v Italiji, v Avstriji in v Madžarski izključno le v materinščini.

Te pravice ne krati naša država nobeni narodni manjšini, bivajoči v kraljevini SHS.

Ze radi načela reciprocitete bi morale navedene države upoštevati zahtevno celokupnega jugoslovenskega naroda po pouku slovenske dece v materinem jeziku.

2. Dokler se gazi to naše pravo od strani Italije, Avstrije, predvsem pa od strani Madžarske, mora vsak slovensko čuteči učitelj v Prekmurju zahtevati od naših oblastí, da napravijo skoraj že konec vsem koncesijam tukajšnji madžarski manjšini, ki nima nikake pravice do minoritetne zaščite, kajti pretežni del te manjšine je slovenskega porekla, ki mu je bila v teku zadnjih 100 let ugrabljena slovenska govornica; ostali del pa so na-

selile madžarske oblasti in njeni mentorji: madžarski grofje in baroni.

3. Vsi zborovalci brez izjeme prosijo merodajne oblasti, zlasti ministrstvo zunanjih zadev in naša narodno-obrambna društva, da posvetijo vso pozornost varstvu naših v tujini prisiljeno živečih narodnih manjšin, osobito varstvu naše jugoslovenske manjšine na Madžarskem med Rabo in Donavo, kjer že iz cerkve izginja slovenski, oziroma hrvaški jezik.

4. Narodno-obrambna društva naj poskrbe, da se vzbudi in ohrani narodna zavest tudi v tem najbolj zapuščenem in najbednejšem delu naših narodnih manjšin.

Zanimati naj se skuša zani vsa jugoslovenska in svetovna javnost potom brošur in lepakov kot odgovor na delovanje zastopnikov naših tujerodnih, v Jugoslaviji živečih manjšin ter madžarskih propagandistov v tu in inozemstvu.

5. Sledeči načelu: »V edinstvu je moč«, naj se vsa narodno-obrambna društva združijo v eno mogočno, vse stranke in sloje obsegajoče društvo. Če bi to ne bilo mogoče, naj se ustanovi skupni akcijski odbor.

6. Dolžnost narodne države je, da podpira vsa narodno-obrambna društva, gmočno in moralno.

Ministrstvo vnanjih zadev naj bi stalo z njimi v stalnih stikih, da primerno podpre njih delovanje.

Naša državna prosvetna politika.

Ob veliki udeležbi je klub Narodne Radikalne Stranke v Beogradu v preteklih dneh razpravljaj o državni prosvetni politiki. Živahna razprava se je razvila o vprašanju glede odprave gimnazijskih razredov in drugih šol v naši državi.

Zatvarjanje srednjih šol.

Vlada namerava omejiti število gimnazij iz stvarnega razloga, da se ne bi po nepotrebnem ustvarjal duševni proletarijat.

Razmere v Južni Srbiji.

Posl. Cirković, zastopnik Južne Srbije, je v daljšem govoru razpravljaj o

bednih prosvetnih razmerah južnih naših krajev, ki so bili mnogo let pod bolgarskim, turškim, grškim in končno našim vplivom. Govornik je zahteval, da se šole v Južni Srbiji ne smejo zapreti, ampak da se po možnosti otvorijo še nove, ker je treba pridobiti narod za ujedinjeno državo potom prosvete.

Ustvarjanje duševnega proletarijata.

Prosvetni minister Velja Vukičević je odgovoril na razne kritične pripombe ter zatrjeval, da je bilo prosvetno ministrstvo primorano zapreti več gimnazijskih razredov, ker se ni javilo zadostno število učencev. Omeniti mora tudi, da

LISTEK.

„Radom gojeni elementi čovječstva“

netom izašla knjiga dr. J. Turčiča dobi se kod Uprave Knjižnice praktične pedagogije, Zagreb, Tvornička 10 za 30 Din, poštom više 5 Din. Dobije se i u knjižarama.

Knjiga sadržaje: Najpogibelniji neprijatelj pojedinca, države i naroda (mjesto predgovora). Prvi dio: »Neki nedostaci današnje naše lične kulture« ima među ostalima i ove članke: Metoda motrenja lične kulture u narodu, Čovjek i učenost, Nacionalna svijest, Patriotizam, Lična civilizacija i demokratizam, Kulturni demokratizam itd. — Drugi dio: »Neki elementi školom razvijene lične kulture« s deset članaka i među njima: Naukom prosvjetljeni razum, Organizacija tečevnog rada, Organizacija trgovine, Narod, Država itd. — Treći dio s 28 primjera učenikova rada, među njima i ovi: Prva naša borba za obale Jadranskog mora, Naša trgovačka svjetska luka, Veliki Župan Stevan Nemanja, Nišavska kotlina, Preživači, Volumen piramide, Iz zadnje bilance Trbovljanskih ugljenika, Razvitak novog života, Primjer razvijanja računskog instinkta, Primjer buđenja religijskog čuvstva.

Ovom knjigom završava Turčič prikaz svog prosvjetnog sistema i školskog rada, koji je posve originalan i udešen za nas i za naše prilike.

V Pariz.

(Dalje.)

Švico sem si predstavjal popolnoma drugače. Vedno sem mislil, da je tam samo skalovje, sneg in led. Tako so nas pa skozi ob progí do Lausana pozdravljali krasno obdelani in urejeni vinogradi in nasadi mareic, breskev in drugega najlepšega sadja. Žal smo prehitro zdrknili mimo kmetijske šole, ki je imela vse polno nasadov in drevesnic. Okoli vsake postaje je po no naj-lepših hotelov za amerikanske in angleške goste, ker za druge je Švica predraga. Smuknili smo za par ur tudi v Ženevo, kjer nas je seveda zanimala palača zveze narodov. Jezero je prekrasno in ni čuda, če prihaja na njegovo obalo toliko tujcev. Nazaj na poti v Lausane smo se divili veličastnemu Mont Blancu, ki je bil popolnoma bel. Po večerji smo krenili zopet na pot in kmalu prestopili francosko mejo. Vožnja v francoskih vagonih je prav prijetna, ker so klopi tapcirane tudi v 3. razredu. Tudi spi se udobno na teh klopéh, se-

se zadnje čase pojavlja veliko pomanjkanje kvalificiranega učiteljstva. Vlada tudi nima namena ustvarjati duševni proletarijat. Po statističnih podatkih, ki jih ima prosvetno ministrstvo na razpolago, je danes na naših visokih šolah vpisanih 12.000 visokošolcev. Ze iz tega je jasno, da število dijaštva ni v nikakem pravem razmerju s prosvetnimi prilikami v naši kraljevini.

Razmere v Bosni-Hercegovini.

Pop Matej Popović je v imenu bosanskih radikalov očrtal slabe prosvetne razmere v Bosni in Hercegovini. Omenil je, da odpadejo na eno osnovno šolo v Srbiji 1604 prebivalci, na Hrvatskem 1643, v Sloveniji 1213, v Dalmaciji 1148, v Črni gori 1580 in v Bosni 3144. Zahteval je, da se mora prosveta v Bosni in Hercegovini dvigniti.

Posebna komisija za smotreno prosvetno politiko.

V istem smislu so govorili dalje še mnogi poslanci, na kar je klub izvolil posebno šestčlansko komisijo, ki ima izdelati poseben načrt za prosvetno politiko.

Za enotno srednjo šolo.

Ranko Trifunović je govoril splošno o prosvetni politiki, Petar Ivanišević pa pletira za čim večje število nižjih gimnazij, ker dajejo one splošno izobrazbo in služijo v izpolnitvev poduka v osnovnih šolah.

Posebno naj se skrbj za učiteljsko izobrazbo.

Posebno pozornost je treba posvetiti učiteljskem, ker ni dobrih šol brez dobrih učiteljev. Dalje je Ivanišević pri-

poročal, da se na filozofski fakulteti osnuje pedagoški oddelek. Treba je povišati štipendije slušateljem filozofske fakultete.

Učitelji naj bodo kulturni in prosvetni delavci in ne političari.

Ljuba Jovanović je mnenja, da se morajo učitelji bolj brigati za šolo, kakor za politiko. Učitelji morajo biti kulturni in nacionalni voditelji v vaši. Širiti morajo le prosveto med narodom, kakor je bilo to v predvojni Srbiji. Žalostno je, da se nahaja med učitelji toliko komunistov. Učitelji morajo biti trdna opora države. Marsikje je narod mnogo večji nacionalist, kakor so mladi učitelji.

Za strokovne šole.

Pravi, da se morajo gimnazije z majhnim številom učencev zapreti in otvoriti strokovne šole. V Bosni naj se organizirajo občine, ki naj sezidajo šole. V vsaki vaši mora biti šola. Dokler se to ne zgodi, naj se ne ukinejo učiteljska. Vse šole, razen vojnih, železniških in finančnih, naj pripadejo prosvetnemu ministrstvu.

Nekaj števil.

Minister g. Vukičević poroča, da je v južni Srbiji praznih samo 18 učiteljskih mest. Po natančnih podatkih se je prijavilo na beograjski univerzi k izpitu: na filozofski fakulteti 322 slušateljev, na pravni 1080, na tehnični 750, na medicinski 1559 in poljedelski 346. V južni Srbiji je bilo ukinjenih 24 oddelkov, ki so šteli skupaj 29 učencev.

Izvršilni odbor UJU pri ministru prosvete.

G. Ministar Prosvete primio je 21. ov. m. ceo Izvršni Odbor UJU u nameri da iz usta njegovih prestavnika čuje želje učitelja izražene na skupštini u Subotici.

Spomenica UJU.

Predsednik g. Vuksanović izneo je formulisane sve zahteve i želje učiteljstva među kojima su na prvom mestu zakon o osnovnim školama, koji treba da obuhvati: izdržavanje i podizanje škola; stalnost od prvog dana službovanja; da se udatim učiteljicama na pun dodatak na principu: iste dužnosti ista i prava, dodatak na teža mesta i t. d. dalje: da se

učiteljima isplati razlika plata; da se reguliše penzija učiteljima u Slavoniji na dinarskoj valuti u mesto na krunskoj usled čega im je penzija svedena na minimum; da se da naročiti dodatak na teža mesta; Split, Zagreb, Ljubljana i Zadar da se proglaš za prvi razred skupocé; da policijski organi budu korektniji u odnosima prema učiteljima, kako bi se izbegli razni neželjeni konflikti; da se učiteljske krivice raspravljaju na osnovi zakona o činovnicima; da se stvori jedan program za sve učiteljske škole, da im se doda i peti razred kao priprema za više školovanje, posle čega učiteljski kandi-

† Gselman Anton.

Dne 29. oktobra smo spremili k večnemu počitku iz Vurberga pri Ptufu k Sv. Martinu pod Vurbergom preljubega tovariša Gselmana Antona, nadučitelja v pokoj.

Blagopokojniki je bil tovariš v pravem pomenu besede, kakoršnih pogrešamo posebno med mlajšim učiteljstvom. Ni nosil tovarištva in prijateljstva le na jeziku, nego globoko v svojem srcu. Izredno ljubezniv, dobrohoten in z vsakim človekom prijazen osvojil si ni le srca svojih tovarišev(ic), ampak vseh poštenjakov drugih stanov, zato je bil priljubljena osebnost ne le v svojem šolskem okolišu, ampak v vseh krajih, kjer je došel v družbo.

Vobče se je kazal ponižnega in mirnega člana človeške družbe, a v stanovskih, narodnih in patrijotičnih zadevah je bil neustrašen in samozavesten.

V znamenje hvaležnosti za njegovo koristno delovanje v prid slovenskemu narodu in za ljubezniv nastop med tovariši, prijatelji in znanci ga je spremila k večnemu počitku lepa množica domačinov, prijateljev in znancev iz okolice. Šolska mladina šentmartinske šole, kjer je blagopokojniki deloval približno 39 let, se je polnoštevilno udeležila pogreba in mu iz hvaležnih src poklonila lep venec in mnogoštevilne šopke cvetic, a šolski

Pošljite seznam prosvetnih društev, knjižnic in čitalnic v vašem kraju!

dati da imajo prava stupiti i na filozofski fakultet; da se zadrže selidbeni troškovi i za one učitelje-ce koji stečajem dobiju drugo mesto; da se učiteljima doda 15% plate za punu penziju posle navršene 32 god. službe. Svi ovi zahtevi učitelja dostavljeni su posebno i pismeno g. Ministru na nadležnost.

Pomenuto je da treba izjednačiti učitelje sa učiteljicama u pogledu dodatka, našta je g. ministar primetio da im treba dati i jednake dužnosti i postavljati ih i za upraviteljice (i za nadzornice dodao je g. V. K. Petrović).

Odgovor g. ministra Vukičevića.

Na ovo je g. Ministar rekao: da će sva ova pitanja pažljivo proučiti i ista udovoljiti koliko se bude moglo izići na susret prema opštim potrebama zemlje. Za zakon o narodnim školama g. Ministar je rekao: da će stari projekat biti povučen iz skupštine i da će se izraditi nov i kao takav moraće prvenstveno proći kroz Ministarski Savet i po izlasku iz njega biće stavljen na rasmatranje Učit. Udruženju, da ga, eventualno, dopuni i učini svoje napomene. Ovo je prirodni put, jer donošenje zakona o nar. školama zadire duboko i u sferu nadležnosti ostalih Ministarstava, zbog toga je potrebno da o njemu cela vlada da svoj sud.

Učiteljstvo in politika.

G. Vlada Petrović pominje tom prilikom, da se neki učitelji premeštaju iz partijskih razloga. G. Ministar je na to odgovorio: **Morate tom prilikom dodati i to, da učitelji ostanu prvenstveno učitelji pa tek onda političari. Tada ih neće ni glava zaboleti. Ali nisu retki slučajevi, da im politika postaje glavno, a škola spo-**

redno. To je nedozvoljeno. Ko hoće prvenstveno uspeh u politici taj mora da snosi i posledice toga rada.

Nadzorniki.

Tada se g. Petrović dotiče školskog nadzora, koga veli u stvari danas i nemamo, pa moli da ih kandiduje Učit. Udruženje jer ih bolje poznaje. G. Ministar na to primećuje: da nije samo to što nedostaje.

Prosvetni sistem.

U opšte ovih 7 godina posle ratnog rada, da se primetiti da u prosvetnoj politici nije bilo sistema. Primer: imamo 112 punih gimnazija u zemlji, 175 nižih srednjih škola i sve te škole sa 500 profesora. Tako je nastupila potreba da u nedostatku profesora rade: daci, apotekari, učitelji i d. Vaši drugovi zapali su u političku borbu svom snagom napuštajući školu i rad na prosvetnom polju. Gledajući koliko mi sile dozvoljavaju da ovo popravim, jer produžiti ovako značilo bi srljati u propast. Nisu retki slučajevi da daci sa maturom ne poznaju osnovna znanja jezika.

Hrvatsko vprašanje.

Najzad je g. Petrović napomenuo g. Ministru da je u našem učitelju udruženju hrvatskog učiteljstva pa je obratio g. Ministru pažnju na to da se pojavljuje od jednog vrlo malog dela učiteljstva da oduzmu učitelju. Dom u Zagrebu. Moli da g. Ministar povede o tome računa i ne dozvoli da se većina učiteljstva izlaže i jednoj takvoj nepravdi.

Na kraju se g. Ministar sa svima oprostio i ovim je prijem završen.

»N. P.«

ERNEST ŠUŠTERŠIČ:

Ročno in vzgojno delo na dež. razstavi v Kromerizu.

(Donesek k uvedbi rokotvornega pouka v naših šolah.)

(V »Českem Učitelju« napisal J. Š.)

(Dalje.)

Problemi občega zemljepisa so bili pojasnjeni z modeli, ki so ponazorovali ploščene zemeljske krogle, globus iz gline s pripadajočimi točkami, črtami in pasovi in s pripadajočo razliko osi od navpične smeri. Za lažje čitanje zemljevida in poznanje terena so bile modelirane oblike gora in celi plastični zemljevidi ter situacijski načrti domače občine in okolice, večinoma kolektivno delo učencev.

Za računstvo so bila izgotovljena računalna iz raznih snovi (kroglice iz gline, iz ptičjih jagod in šipka) razne forme naštevank in uteži. Seveda tudi niso manjkala dela dopolnjujoča uspešen pouk merstva in narisovanja, n. pr. geometrična telesa, na katerih so bile zaznamovane izmeritve dolžine, višine, širine ter izračunavanje ploščin in telesnine; obsegi okroglih teles so bili tudi zaznamo-

vani z barvastim bombažem. Nadalje vzorci, kakor razne nastenske table z gesli in izreki, nanašajočimi se na razne prilike (28. oktober, Masaryk 75 let), nalepljeni izstrižki iz novin, naloge za izboljševanje sloga, okrašene z ilustracijami in sešite v lepih knjižicah, svojemu smotru odgovarjajoče in zvezane, cele spominke knjige, rodbinske in razredne kronike, dopolnjujoče učivo za domoznanstvo in za učni jezik.

Kakor je videti, je bila zbirka zelo bogata, a treba je še posebej poudariti, da so bila to res le dela učencev. Vsa razstavljena dela so nosila nevarljivo znamko otroškega ustvarjanja, bodisi po zamisli ali izvršitvi, tako da ste si predstavljali nad vsako izmed teh drobnarij malega stvaritelja in da čitate neodločnost in zadrego, katero je povzročil mogoče neposlušni material med potekom

upravitelji te šole tov. Lazar se je v imenu domačinov in v imenu tovarišev poslovil v lepih besedah od svojega prednika.

Tudi šolska mladina dveh sosednjih šol je bila zastopana v lepem številu.

Ob grobu je bilo zbranih 38 tovarišev(ice), došlih od blizu in daleč. Prav lepo je bilo zastopano ptujsko učiteljstvo.

Prosvetni oddelek ptujkega sreskega poglavarstva je zastopal prosvetni referent tov. Gorup, ki je pred 5 meseci izdal pokojniku dekret o imenovanju krajnjim šolskim ogledom na vurberški šoli v upanju, da bode ta dalje časa deloval za korist šoli, katera mu je bila pri srcu kakor ona, v kateri je deloval skoraj štiri desetletja; tudi sreski prosvetni referent mariborskega sreskega poglavarstva tov. Tomažič se ni ustrašil daljne poti, da se v imenu šolske oblasti mariborskega sresa, kjer je pokojni tovariš deloval 44 let, poslovil od marljivega in vestnega šolnika, kakoršnih si želi šolska oblast in narod.

Med navzočimi tovariši se je sestavil pevski zbor, ki je zapel globoko v srce segajočo žalostinko »Blagor mu«. Ravno tako so naš ganiše žalostinke, ki so jih zapeli cerkveni pevci iz Vurberga in Sv. Martina.

Tov. Gselman se je rodil 1861. leta v Bohovi pri Mariboru kot sin kmetskih staršev. Dasiravno je živel kot dijak v slabih prehranjevalnih razmerah, vzrastel je na duhu in telesu v krepkega slovenskega narodno zavednega učitelja,

ki je nastopil prvo službo 1880. leta pri Sv. Martinu pod Vurbergom. Leta 1893. je nastopil službo šolskega voditelja na enorazrednici v Dobrovcih pri Mariboru, kjer je z marljivim in vestnim delom dosegel dobre uspehe, o čemer nam priča hospitacija praktično dobro izvežbanih učiteljev mariborskega šolskega okraja, katere je povabil k hospitaciji takratni okrajni šolski nadzornik, ravnatelj mariborskega učiteljskega slovenskemu učiteljstvu v dobrem spominu ohranjeni pedagog g. Schreiner, ki ga je uvrstil med dobre učitelje. Leta 1899. se je vrnil k Sv. Martinu kot nadučitelj; tudi tukaj je deloval v šoli in izven šole po vseh svojih močeh v korist izročene mu mladine in občanov. Občinska uprava je bila večinoma v njegovih oskrbi. Ustanovil je leta 1907. podružnico posojilnice in hranilnice, kjer je deloval skoraj do zadnjih dni svojega življenja. Dasiravno je bil že meseca marca 1924 razrešen službe, ker je prosil za upokožitev, je na vabilo šolske oblasti izvrševal službo šolskega upravitelja do 31. julija 1924.

Meseca novembra 1924 se je preselel kot upokoženec v sosednji Vurberg, katerega je vzljubil že pri prvem nastopu službe pri Sv. Martinu. Tukaj je poročil 1885. leta hčerko gozdarskega oskrbnika, ki je bila marljiva gospodinja, ljubezniva in gostoljubna kakor njen soprog. Umrla je 1922. leta. Letošnje poletje je blagopokojnik začel slutiti, da bo moral romati po poti svoje ljube ženske v večnost. Lotila se ga je bolezen apoplek-

delu malemu Robinzonu, predno je obvladal snov in io podvrget svojji volji, da je korakal uspešno proti svojemu cilju. Često tudi v neprilogi zunanosti.

Za učitelje je imela razstava velik pomen, kajti značila je veliko korekturo v dosedanjem načinu naziranja glede ročnih vzgojnih del; dala je možnost slediti vplivu uradnega načrta in je demonstrirala edino pravi način, kako je ročno delo vršiti v šoli.

Škoda le, da te prednosti niso bile dvignjene z bolj smotreno uredbo razstave in z izvršitvijo primernih naplsov tako kakor bi bile zaslužile. Mogoče bi bilo boljše grupirati predmete po tem, kako so nastajali, kakšni so bili nagibi, eventualno razločiti jih tudi po stopnji starosti učencev in kako so izrazili svojo notranjost, kako so obvladali svojo nalogo. S tem bi razstava samo pridobila, a pridobili bi v pedagoškem pogledu tudi obiskovalci, glavno učitelji, katerim je mnogo podrobnosti in razlik prešlo.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Čehoslovaške.

—čh Učiteljski poziv birokratom v notranjem in v ministrstvu financ. Gospodje so izvršili načrt za novi plačilni sistem preveč priprosto. Vzeli so ravnalo, napravili štiri debele črte — štirje razredi — in 7 skupin, napolnili jih s števili, sestavili paragrafe, vlijli vanje kapitalističnega duha in to predložili vladi, a ta zopet narodni skupščini. Ker je načrt vsled težkoč in ovir pri izvršitvi zadel na vsestranski odpor, nobenemu ni bilo do zakonitve in tako bodo morali volilci iznova odločiti o njegovi bodoči formi, ako ne zmagata ob 12. uri predudarek.

—čh Izplačilo zaostankov. Deželni šolski svet je izdal odlok z dne 18. septembra 1925, naj okrajni šolski odbori takoj nakažejo nagrade za l. 1925., ki dospo v izplačilo učiteljstvu narodnih šol 1. oktobra in 15. decembra ter znašajo 20% krajevne doklade.

—čh Hladna statistika. Urednik Motyčka je dejal v razpravi »Metoda protiklerikalnega delovanja«: »Število oddanih klerikalnih glasov na raznih mestih republike nas mnogo pouči. Tako n. pr. je bilo oddanih v Pragi v celoti 6.17% klerikalnih glasov, na Češkem v splošnem 11.30%, na Moravskem 32.17%, a v Slovaški 41.19%. Čimboli je izobraženo ljudstvo in kulturnejše življenje v deželi, tem manj je klerikalnih uspehov!«

Iz Nemčije.

—nem Nazor, fundament vsega znanja. Opazujemo, kako se izvrši proces izobrazbe. Predvsem je treba povdarjati, da je podlaga vsega spoznanja nazor,

ki rada obišče debele ljudi, ki imajo opravke večinoma v sedenju, se razburjajo in žalostijo. Dne 27. oktobra ob 1. uri je izdihnil svojo blago dušo. Bil je skoraj do zadnjega pri zavesti, bolelo je nas, še bolj pa njega, da ni mogel govoriti skoraj dva dni, stiskaval je svojcem, tovarišem in znancem roko, katero je tudi v svojem življenju rad ponujal z veliko prijaznostjo.

Dragi tovariši! Napisal sem Ti vrstice kot spomenik v našem stanovskem listu, katerega si še tri dni pred prerano smrtjo z zanimanjem čital in o vsebini katerega sva se razgovarjala vsak teden. Počivaj v miru in na svidenje nad zvezdami! Želim, da bi vzgled Tvojega vzornega tovarištva ne izumrl s Teboj!

Tvoj zvesti Jankó.

Ustanovitev učiteljskega pevskega zbora.

Učiteljski pevski zbor je ustanovljen. Davne sanje preteklih let so uresničene. Dne 1. t. m. se je sestalo nad 50 učiteljev in učiteljic iz raznih krajev širne Slovenije k ustanovnemu občnemu zboru. Na predvečer se je vršil v veliki dvorani »Uniona« komorni koncert, ki ga je priredilo »Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani« na čast zborovalcem. Koncert je uspel sijajno. Po koncertu se je razvil animiran večer na verandi restavracije.

Vendar je bila razstava tudi tako zaslužno središče zanimanja pri obiskovalcih. S tega stališča jo je mogoče proglasiti za boljše kakor je bila razstava srednjih šol, kjer so bila sicer lepa dela iz slikarstva, risanja in deskriptive, vendar se pa razstava ni razločevala v ničemer od razstav prirejenih v prejšnjih letih.

Narodno šolstvo je tu reprezentiralo kakor komponenta živeča, delujoča. Bilo je evidentno, da se tu nekaj dela, da tu ne diha zastareli Herbartov duh zaprasenih šolskih sob, ampak da vlada tu radostno ustvarjajoče delo delavnic humanitete, v katerih vrše učitelji vestno svoje poslanstvo vkljub poslabšanim existenčnim pogojem, ker vodi jih sila, da koristijo svojemu narodu v duhu prezidentovih idej — in da odvrnejo verzijo »prijatelj šole«, češ, da šolstvo ni produktivno in je dvomljive vrednosti.

Nazor je nerazdružljiva skupina vseh zaznatkov istega predmeta. V duši nam ostane slika nazora. To je predstava. Brez nazora ni predstave. Nazor je original, predstava pa kopija. Predstave so druga stopnja našega umovanja. Znana so pravila o jakosti in asociaciji predstav. Več asociacijskih centrov se združi v kompleks predstav. Glasom dušeslovnih pravil se sorodni znaki predstav shvatajo v pojme. Predstave in pojmi so prvine mišljenja. Če primerjamo pojem z drugim pojmom, govorimo o sodbi, če ustvarimo iz dveh sodb tretjo sodbo, sklepamo, če obrnemo sklep, dokazujemo, definicija pa je razčlemba pojma v bistvene znake. Če si predstavljamo pojem v najvišji popolnosti, nastane ideja, ideal pa je želja po uresničenju ideje.

Z navedenega spoznamo veliko važnost nazora. Če v šoli ne ustvarjamo jasnih nazorov, se maščuje to preko šolske dobe. Ne bodimo zato brezskrbni in skrbimo za nazorni pouk. V tem tiči važnost učiteljeve priprave za pouk. V starih šolah so podajali učencem predstave in pojme že kot shvatane rezultate. Silo so jih utrjevali v spomin. Ko pa se je prirodnoznanstvo močnejše razvilo, se je tudi metoda podavanja preoblikovala. Realistika je zadobila svojega glavnega zagovornika, Ivana Amosa Komenskoga, ki je presenetil svet s svojim Orbis pictus, 1658. leta. Njegovo delo je zasnovano na nauku: Vse pred čutila. Vidno pred obraz, slišno pred sluh itd.

Od Komenskoga gre pot preko Pestalozzija in Fröbela k današnjemu rokotvornemu pouku. Komensky je v svojem delu obravnavane predstave z drzno koncentracijo zvezal z vsemi sorodnimi predstavami v tvorbe pojmov. Zbral je

Na praznik Vseh svetnikov dopoldne so se zbrali v dvorani »Glasbene Matice« tovariši in tovarišice k ustanovnemu občnemu zboru. Od jutra naprej se je vršila preskušnja posameznih glasov, ki je pokazala, da je v našem stanu obilo izbornega pevskega materiala. Ob 11. uri je otvoril ustanovni občni zbor prof. Marko Bajuk kot predsednik »Društva učit. glasbe«, katero društvo ima za ustanovitev tega novega pevskega zbora največ zaslug. Povdarjal je veliki pomen tega stanovskega pevskega zbora in je pozdravil številne zastopnike raznih korporacij in organizacij, ki so prišli h kamovanju. V imenu UJU poverjeništvu Ljubljana je bil navzoč poverjenik Luka Jelenc s strokovnim tajnikom in glavnim blagajnikom, za Jugoslovanski pevski savez dr. A. Švigelj, za prosvetni oddelek ravnatelj A. Juvanec, za S. Z. I. Štrukelj. Vsi zastopniki so pozdravili zborovalce z bodrilnimi besedami za težko delo, ki čaka novi pevski zbor in obljubili v imenu svojih organizacij moralno podporo.

Vseh priglasenih tovarišev in tovarišic je okoli 120. Že v bližnji bodočnosti prične ta pevski zbor z vajami. Težko delo ga čaka, a smo uverjeni, da bo premagal vse ovire in bo v čast in ponos, ne samo našemu stanu, temveč tudi narodu, katerega slavo naj ponese širom domovine in celo preko državnih meja.

Zvezki Učiteljske tiskarne so najboljši in najcenejši.